

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาทวิภาคีเกี่ยวกับส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaty) กับประเทศต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา จำนวนประมาณ 36 ประเทศ นั้น สนธิสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนส่งเสริมการลงทุนของคนชาติ ของประเทศคู่ภาคีฝ่ายหนึ่งไปลงทุนในประเทศคู่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นบทบัญญัติของสนธิสัญญาทวิภาคีจึงมุ่งที่จะให้การปฏิบัติที่ดีและการคุ้มครองที่ดีแก่การลงทุนของคนชาติทั้งสองฝ่าย ซึ่งสนธิสัญญาทวิภาคีจำนวนประมาณ 36 ฉบับดังกล่าว ได้กำหนดขอบเขตการคุ้มครอง เช่น คุณสมบัติของผู้ลงทุนต่างชาติ ทรัพย์สินที่ใช้ลงทุนที่จะได้รับการคุ้มครองและมาตรฐานการปฏิบัติต่อการลงทุนแตกต่างกันไป รวมทั้งได้กำหนดเงื่อนไขความชอบด้วยกฎหมายในการเวนคืนกิจการ และกำหนดมาตรการแก้ไขความเสียหายจากการเวนคืนกิจการ แตกต่างกันไปในสนธิสัญญาแต่ละฉบับที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ ด้วย ซึ่งเงื่อนไขความชอบด้วยกฎหมายในการเวนคืนกิจการตามสนธิสัญญาทวิภาคีนั้น มีทั้งที่สอดคล้องและแตกต่างจากกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

สืบเนื่องจากการที่ตลาดการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) กำลังจะเปิดกว้างขึ้นโดยกระบวนการเปิดเสรีการลงทุน (Liberalization Investment) ในกรอบความตกลงระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมหรือเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อการลงทุน ทั้งในกรอบพหุภาคี กรอบทวิภาคี และกรอบภูมิภาค ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตภายในประเทศทั้งทางด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือสาขาการผลิตใดที่ประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขันก็จะเสียเปรียบประเทศอื่นๆ ที่มีศักยภาพสูงกว่า ในทางกลับกันถ้าสาขาการผลิตใดที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันสูง ก็จะมีส่วนทำให้ประเทศไทยสามารถเปิดตลาดไปยังประเทศอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น

ประเทศไทยในฐานะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจึงมีศักยภาพเป็นทั้งประเทศผู้รับการลงทุนจากต่างประเทศและประเทศผู้ลงทุนในต่างประเทศได้

ดังนั้นหากประเทศไทยจะเริ่มเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นประเทศผู้รับการลงทุนอย่างเดียวไปเป็นประเทศผู้ลงทุนในต่างประเทศควบคู่กันไป โดยเฉพาะการเข้าไปลงทุนในประเทศต่างๆ ที่พัฒนาน้อยกว่า (less developed countries) เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้วยเหตุนี้การที่ประเทศไทยจะทำสัญญาทวิภาคีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงไม่อาจตอบสนองได้ทันกับบทบาทของประเทศไทยที่เปลี่ยนไปได้